

TABLOURI NOI ACHIZIȚIONATE LA MUZEUL BRUKENTHAL – SIBIU

Maria ZINT

Faima Galeriei Brukenthal se datorează în primul rând tablourilor aparținătoare unor școli de pictură străină, ea fiind din acest punct de vedere una din cele mai importante galerii din sud-estul Europei.

Tocmai de aceea Muzeul Brukenthal și-a propus să aibă în vedere după 1944, odată cu reorganizarea sa, în primul rând depistarea și achiziționarea unor lucrări de artă românească, prin care să se completeze și să se îmbunătățească tematica sălilor de artă de pe teritoriul țării noastre. Dar nu trebuie înțeles prin aceasta, cituși de puțin, că s-a neglijat sectorul de artă străină.

În anul 1971, pe lângă tablourile ce aparțin unor artiști contemporani și transferate muzeului de către Consiliul Culturii și Educației Socialiste, s-au achiziționat direct de către muzeu, din colecții particulare, un număr de 30 tablouri, 19 lucrări de grafică și trei de sculptură. De remarcat că în cadrul acestor achiziții o pondere mare a revenit lucrărilor unor artiști transilvăneni.

Cu privire la aceste achiziții pe care le-a făcut Muzeul Brukenthal, ne rezumăm la prezentarea unor tablouri deși ar fi de menționat și câteva valoroase icoane, lucrări de grafică, care completează în mod

N. Tontza, *Vaz cu flori*, ulei pe pânză 41x51 cm.

fericit colecția, ca și cele de sculptură, puține ca număr, dar importante din punct de vedere artistic.

Nicolae Tonitza s-a făcut prezent cu două tablouri: *Circuma pescarului* (ulei pe carton, 45 x 35 cm; semnat stînga jos, cu negru N. Tonitza, nedatat) deja expus și *Vas cu flori* (ulei pe pînză; 41 x 50 cm, semnat dreapta jos cu brun: Tonitza, nedatat), inedit pînă acum. Acesta din urmă este o variantă a tabloului *Vas cu mimoze*, ce figurează în catalogul ultimei retrospective a artistului, nr. 162. Pictat după 1930, într-o gamă cromatică caldă și luminoasă cu o tușă păstoasă, tabloul cuprinde margarete, trandafiri și mimoze ce par a fi aici o revărsare incandescentă într-o explozie de galben solar.

Clav de lună (ulei pe pînză, 0,50 x 0,61 m) semnat stînga jos, cu negru, Montreuil sur Mer, Gheorghe Petrașcu; nedatat) este o lucrare de tinerețe a marelui artist. Pictat cu o tușă largă amintește de Nicolae Grigorescu, dar are deja o pastă prețioasă. Lumina este siderală, am putea spune vizionară, ceea ce constituie o raritate la Petrașcu.

De remarcat sînt și cele trei tablouri ale lui Nicolae Dărăscu. Două dintre ele reprezintă *Veneția* (ulei pe pînză, 0,61 x 0,50 m, semnat stînga jos cu brun-roșcat Dărăscu, nedatat) și ulei pe pînză, 0,50 x 0,61 m, semnat jos cu brun-roșcat; Dărăscu, nedatat) unde lumina voalată surdinezăză culorile ce estompează formele. În cel de-al treilea tablou, *Corabie* (ulei pe pînză, 43 x 56 cm, semnat dreapta jos cu roșu, Nicolae Dărăscu, nedatat), pictorul folosește o tușă saturată, de o remarcabilă libertate.

Muzeul Brukenthal și-a completat colecția cu încă două lucrări de Theodorescu Sion — *Ghiveci cu mușcată* (ulei pe carton; 54 x 45 cm, nesemnat, nedatat) cu valențe cromatice deosebite și *Portret de fată* (ulei pe carton 44,5 x 32 cm, nesemnat, nedatat) pictat în 1912, cînd artistul era interesat de „Jungenstil”.

De M.W. Arnold, artist care a ales ca mod de exprimare în primul rînd acuarea, am achiziționat totuși un „ulei”, *Natură statică cu lămîi* (ulei pe pînză; 35 x 49 cm, semnat dreapta jos cu roșu; M.W. Arnold, nedatat), unde sînt notate mai mult efectele de culoare și lumină decît materialitatea lucrurilor. Nuanțele de mov-verde, brun și gri pe un fond albastru se armonizează cu un deosebit rafinament. Tabloul s-a inclus în expunerea curentă.

Ștefan Dimitrescu, în tabloul *Bunicul* (ulei pe carton 0,69 x 0,48 m, nesemnat, nedatat), îi conferă figurii, foarte expresive, aceeași notă gravă, melancolică, caracteristică artistului.

Peisaj din Bretania (ulei pe pînză, lipită pe carton, 45 x 62 cm, semnat stînga jos, cu negru Elena Popea, nedatat) aparține fazei impresioniste a Elenei Popea, pe cînd în *Peisaj de iarnă* și în *Peisaj din Ardeal* apar ici-colo acele creionări fugare în negru cunoscut la artistă într-o perioadă ulterioară, și care apar și în *Interior de biserică din Spania* (ulei pe carton, 50 x 65 cm, semnat stînga jos cu negru, E. Popea, nedatat), lucrare de un pronunțat decorativism.

Trebuie subliniată și îmbogățirea colecției cu o serie de tablouri ce au fost pictate de artiști sași, dintre care cîteva cu deosebite valori artistice.

Amintim în primul rînd tablourile lui Hans Eder, *Spînzurătoare din primul război mondial* (ulei pe pînză, 53 x 79 cm, semnat dreapta jos cu negru, Hans Eder, datat stînga jos, cu negru: *Turka* 12 (1914), este o lucrare interesantă și semnificativă pentru orientarea lui Hans Eder, pictată cu o tușă liberă, într-o compoziție oarecum insolită pentru evoluția artei sale. *Peisaj din Bosfor* (ulei pe carton, 46 x 55 cm, semnat și datat dreapta jos, cu negru: H.E. (1914), manifestă acuzate efecte expresioniste. La fel *Portretul lui Rudolf Forch* (ulei pe pînză; 92,2 x 73 cm, semnat și datat, dreapta jos, cu negru H.E. (1934) este de o factură expresionistă din perioada cînd artistul l-a portretizat și pe Lucian Blaga. Mai rigid, poate decît altele, apare *Portretul Mariei Depner* (ulei pe placaj, 89,7 x 72,2 cm; semnat și datat dreapta sus, cu brun: H.E. (1948), tablou expresiv totuși și interesant în marcarea evoluției artistului.

Karl Briullov, *Portret de bărbat*, ulei pe pînză, 66 x 54,8 cm

De Fritz Kimm, pictor foarte talentat dar mai puțin cunoscut, muzeul nostru nu posedă până în prezent nici o lucrare, astfel încât cele două tablouri nou achiziționate vor contribui la întregirea imaginii asupra artei săsești. *Portretul lui Wilhelm Scherg-senior* (ulei pe pânză, 109×89,8 cm nesemnat; nedatat), cu calitățile sale coloristice sobre, este o capodoperă a artistului. *Portret de femeie cu trandafiri* (ulei pe pânză, 99,9×67 cm, nesemnat; nedatat) este realizat într-o manieră decorativă.

Josef Strohbach, cel mai de seamă elev a lui Hans Eder și-a descoperit și el afinități cu expresionismul, în care curent încadrăm și cele două lucrări prezente de acum în colecția muzeului *Scenă de bilci* (ulei pe pânză 68,5×44,5 semnat dreapta jos; J.St., nedatat) și *Portretul unui muncitor* (ulei pe pânză, 70×60,5 cm, semnat la fel și nedatat).

Alte trei tablouri aparțin lui Friedrich Miess, *Interior de bucătărie italiană* (ulei pe pânză, 87×62 cm, semnat stînga jos, cu roșu; Miess, nedatat), este deosebit de frumos pictat astfel încât fără semnătură ar putea fi confundat la prima vedere cu marii artiști vienezii de scene de gen, contemporani lui Miess. *Peisaj italian din Cervara* (ulei pe pânză 53×45 cm, semnat dreapta jos cu roșu; Fr. Miess), este o lucrare specifică artistului, cu elemente expresioniste müncheneze. *Nud cu pălărie culcat într-un interior* (ulei pe pânză 88,5×165 cm, nesemnat, nedatat), chiar dacă nu reprezintă o valoare artistică remarcabilă, este un unicat în opera artistului.

Ernst Honigberger ni se dezvăluie ca un pictor foarte talentat prin tabloul *Femei la culesul merelor* (ulei pe pânză, 69,9×63 cm, semnat și datat dreapta jos, cu negru, E. Honigberger (1934). Lucrarea este o variantă a unui tablou reprodus în monografia artistului de H. Wuhr, München 1964, fig. 21 ca fiind o lucrare dintre cele mai bune ale lui Honigberger.

Pictorița Grete Csaky-Copony, sibiancă de origine, reprezentantă și ea a expresionismului, în tabloul *Peisaj de iarnă* (ulei pe pânză, 99×80,1 cm, semnat și datat stînga jos, cu negru G.C.-C. (1934) prezintă un peisaj tocmai printr-o astfel de modalitate cu subliniate calități artistice. Mai sec, dar interesant în evoluția artei este *Portretul Johanne Schreiber* (ulei pe pânză, 66×52 cm, semnat și datat dreapta jos cu negru G.C.-C. 1931).

Margarette Depner este cunoscută mai mult ca sculptoriță. Un tablou remarcabil pentru căutările sale expresioniste este *Femeie bătrînă cu maramă* (ulei pe pânză, 81,5×59,8 cm, nesemnat, nedatat). Dacă în *Seminud feminin* (ulei pe pânză; 90,8×70,6 cm, semnat dreapta jos, cu brun-roșcat G.D. nedatat) întîlnim calități deosebite de studiu care trădează sculptorița, în lucrarea *Femeie în verde cu portocală* (ulei pe pânză; 80,5×60,3 cm, nesemnat, nedatat) impresionează prin calitățile sale picturale, surprinzătoare pentru artistă.

Cîteva achiziții se referă la arta universală. Tabloul, într-o tratare naturalistă, *Cearță în familie* (ulei pe pânză, 40×31 cm, semnat stînga jos, cu negru, Jean Beraud, nedatat), aparține cunoscutului pictor francez care s-a inspirat din viața cotidiană și care a trăit între 1849–1936. Elev a lui Bonnet și fondatorul Societății de Arte Frumoase, el a fost pictorul anecdotic al vieții din Paris între 1880–1900, foarte apreciat pentru subiectele sale.

Din școala lui Heinrich Roos (1631–1680), vestit peisagist și animalier german, care a lucrat în manieră olandeză, s-a achiziționat tabloul *Păstor cu oi și vaci* (ulei pe pânză, 53,1×61,9 cm nesemnat, nedatat). Cercetările viitoare vor arăta dacă nu cumva lucrarea este pictată chiar de H. Roos, mai ales dacă o comparăm cu cele două tablouri existente în Galeria Brukenthal.

Se poate considera ca o valoroasă achiziție și tabloul *Portret de bărbat* de Karl Briullov (1799–1853) portretist renumit, pictor la Curtea țaristă. Tabloul (ulei pe pânză; 66×54,6 cm, semnat și datat dreapta jos, cu roșu K. Briullov (1841/2), pictat în limitele stilului academist, denotă o stăpînire excelentă a meșteșugului și o sensibilă forță psihologică. Lumina subliniază îndeosebi figura realizată într-un colorit cald.

De Frantz de Paula Ferg, peisagist austriac, care și-a desfășurat activitatea creatoare la Viena în prima jumătate a secolului al XVIII-lea, deținem doar două tablouri. Cu atât mai îmbucurătoare este deci intrarea în colecție a lucrării *Peisaj de iarnă cu patinatori* (ulei pe lemn, 20,5×28 cm, semnat stînga jos, cu negru Ferg (?), nedatat), care aparține acestui artist. Figurile sînt stafate după genul lui van Ostade.

Tot unui pictor austriac aparține și tabloul *Primăvară cu casă în munși* (ulei pe lemn, 20,9×26 cm, semnat dreapta jos, cu roșu, L. Burger, nedatat). Leopold Burger (1861–1937) s-a făcut cunoscut ca un pictor de gen. Peisajul nostru e realizat într-o viziune naturalistă, dar paleta e remarcabil de luminoasă, iar tușa de un îngrijit și frumos meșteșug, astfel că el va îmbogăți școala austriacă din secolul al XIX-lea, mai slab reprezentată în comparație cu sec. XVII–XVIII.

Menționăm încă o dată că achizițiile au fost mai numeroase în comparație cu prezentarea de față și că patrimoniul s-a îmbogățit astfel cu lucrări importante, dintre care unele constituie deosebite valori artistice și muzeale.

Pentru anul 1972 Muzeul Brukenthal a desfășurat în cadrul planului de achiziții continuarea aceleiași orientări cu aceleași criterii, în sensul îmbogățirii colecției cu lucrări de certă importanță artistică, lucrări ce vor putea fi valorificate în variată muncă de cercetare cultural-educativă desfășurată de colectivul de muzeografi de la Sibiu.